

10 NYHETER

FATTIGDOM: Økonomiprofessorene Jeffrey Sachs og Kalle Moene etterlyser større solidarisk vilje i rike land til å dele med fattige land. De mener det finnes enkle og effektive bistandstiltak for å hindre at barn som dette i Tsjad får en for tidlig død, eller må leve et liv i nød og elendighet.

Foto: Ben Curtis/AP Photo/NTB scanpix/arkiv

Etterlyst: Ansteddighet

BISTAND: – Et av de største globale problemene i dag er massivt underskudd på et offentlige gode som kalles ansteddighet, refser bistandsguruen Jeffrey Sachs.

GEIR OVE FONN
geir.ove.fonn@vl.no

Økonomiprofessoren regnes blant verdens fremste eksperter på fattigdomsbekjempelse. Han er rådgiver for FNs generalsekretær om de nye bærekraftmålene, der det mest ambisiøse er å utrydde fattigdom innen 2030.

Mangler vilje. Å bekjempe og utrydde fattigdom er fullt ut mulig, poengterte Sachs på et bistandsseminar på Stortinget torsdag. Det handler bare om ansteddighet og vilje til å bruke penger til å hjelpe verdens minst privilegerte. Han refser nådeløst rike land som «bruker trillioner av dollar på å blåse et land til himmels, men som synes noen milliarder for å redde liv er for dyrt».

Retorikken underbygges med at FNs generalforsamling i 1970 satte som mål at rike land skulle gi 0,7 prosent av brutto nasjonalinntekt (BNI) til bistand. 46 år senere er nivået 0,3 prosent, eller 30 øre per hundrelapp til kamp mot global fattigdom.

Og verre: Mindre enn ti øre av hundrelappen går til de 48

fattigste landene som trenger det mest. Det er én promille av vår rikdom.

USAs krigføring. Ifølge Sachs er det «en komplett skam» at USA bare gir 0,17 prosent av BNI til bistand, samtidig som landet «blåser Midtøsten i fillebiter». Han gir hjemlandet stort medansvar for den humanitære krisen med millioner på flukt fra Syria: – Vil dere stanse flyktningstrømmen, må dere be USA stanse sine kriger for regimeskiftet! For sannheten er at dette er en amerikansk, saudiarabisk og tyrkisk katastrofe som de har landet i Europa. Krigen i Syria er ingen borgerkrig, men en krig disse har startet for å bli kvitt president Assad. Dette er en villet krig, på samme måte som krigen i Irak og Libya, hevder Sachs.

Ikke bestått. Sachs er aldri på besøk her i landet uten å skryte noe voldsomt over lille Norges rolle som giverland og humanitær spydspiss. Vi er ansteddige der andre svikter, et lysende eksempel til inspirasjon og etterfølgelse når det gjelder å dele av vår rikdom til verdens verst stilt. Økonomiprofessor Kalle

SAVNER VILJE: Økonomiprofessorene Kalle Moene (t.v.) og Jeffrey Sachs mener begge at det er fullt mulig å utrydde global fattigdom.

Foto: UiO og NTB scabpix/arkiv

” Norges store utfordring er hvordan vi på ansteddighet vis kan spre de godene vi har fått, ved å bruke mer av vår oljerikdom til beste for verden som helhet.

Professor Kalle Moene, UiO

Moene ved Universitetet i Oslo mener den norske selvgodheten like fullt kan dempes noen hakk. Han påpeker at vi er blitt «velsignet med masse olje og ressurser». Hvis dette var en prøve for å se hvordan påstått likhets-

orienterte nordmenn ville bruke rikdommen vi ble gitt, så har vi ikke bestått testen:

– Vi skulle mye mer pågående brukt penger på dem som virkelig har bruk for dem, ikke på oss selv som har alt fra før. Norges store utfordring er hvordan vi på ansteddighet vis kan spre de godene vi har fått, ved å bruke mer av vår oljerikdom til beste for verden som helhet, sa Moene på seminaret.

Moralske verdier. Både Sachs og Moene fremhever moralske verdier som ansteddighet, solidaritet og likeverd i bistandspolitikken.

Sachs – med en fortid som arkitekt bak til dels omstridte programmer for innføring av markedsøkonomi etter kommunismens kollaps i Øst-Europa – nevnte verken økonomisk vekst eller effektivitet i bistanden når han innstendig bad rike land bruke mer av sin rikdom mot fattigdom og nød.

– Største hindring mot universelle helsetjenester og utdanning til alle er ikke korrupsjon og vanstyre i fattige land, men mangel på ressurser til fattige mennesker, samt vanstyre i rike

land med for mye krig og for mye løsløsing, sa Sachs.

Effektivitet. Kalle Moene går i rette med en dominerende tenkning der økonomisk vekst framstilles som alle tings mål, også i bistanden. Han understreker at økonomisk vekst kun er et middel for å forbedre menneskers velferd og materielle kår, og avviser påstander om manglende effektivitet som argument for å kutte bistand:

– Skulle vi bare finansiere det som er supereffektivt, kunne vi nesten stanse alt vi driver med her i landet.

Det finnes ingen nasjonale grenser for moral, og det er ingen umulighet å redusere forskjellene i velstand mellom land, påpeker Moene, som viser til hva vi har oppnådd i det geografisk vidstrakte Norge:

– I mellomkrigstiden var Norge et av landene med størst ulikhet mellom regioner. Ved tusenårsskiftet var dette dramatisk snudd, gjennom overføringer mellom regioner og kommuner, påpekte Moene – som oppfordrer til samme solidariske vilje til utjevningstiltak mellom verdens rike og fattige land.